

Psaltaren 116:1-9

4 nov söndag efter alla helgons dag, alla själars dag

Dagens tema är vårt evighetshopp

Utan Gud måste så många ord dö. Dom som inte längre hittar ett fäste. Skriver Göran Thunström i sin roman Juloratoriet.

Ett av de starkaste orden för att beskriva och försäkra oss om att det alltid finns hopp är ett sånt ord. Och det är ordet nåd. Utan Gud förlorar ordet nåd sitt fäste, tappar sin styrka och sin skönhet.

Visst finns ordet nåd även i ett sekulärt samhälle, där presidenter och diktatorer kan benåda människor från omänskliga straff. "Gud nåde dig" är en annan användning av ordet som anspelar på samma sak, en slags hot som uttalas mot dig som bara den allra högsta makthavaren kan rädda dig från – om han vill. Men det är inte säkert att han vill.

Eller, att du får vara med "på nåder". Jag vill inte va med på nåder, med någon slags hot om att åka ut om jag inte lyckas göra, eller tro, rätt hängande över mig. Jag vill vara med för att jag är önskad och älskad.

Är det någon här inne som sett den norska ungdomsserien Skam?

En säsong handlar om Isak, en kille som är homosexuell i smyg, som brottas med det och blir kär i Even som visar sig vara psykiskt sjuk. Såsmåningom kommer det fram att Isaks mamma är djupt, på gränsen till fanatisk kristen. Och Isak brottas med många stora och tunga frågor, vi som tittare får förstå att Isak löper stor risk att bli dömd av sin mamma och riskerar mycket om han skulle berätta om sina känslor och sin identitet. Sen när han till slut skickar det där sms:et och får svaret "jag har älskat dig sedan du föddes och kommer att älska dig i all evinnerlighet" så blev det svårt för mig att hålla tårarna tillbaka.

Isak träffar för första gången på länge sin mamma igen, på en julkonsert i kyrkan. Och när manskören sjunger Adams julsång går betydelsen plötsligt upp så mycket tydligare för mig än tidigare: O helga natt, o helga stund för världen, då Gudamänskan till jorden steg ned! För att försona världens brott och synder, för oss han dödens smärta led. Och hoppets stråle går igenom världen, och ljuset skimrar över land och hav. Ty frälsar'n krossat våra tunga bojar. Vår jord

är fri, himlen öppen nu är. Uti din slav du ser en älskad broder, och se, din ovän blir dig kär. Det är så det känns. Nåd. Frälsning. Hopp. Kärlek. Ord som behöver Gud.

”Gud fader allsmäktig”, antyder att Gud egentligen har makten att skona oss från straff och lidande, men som inte gör det. Att det är Gud som orsakar lidandet och använder lidande för att utsätta oss för prövning.

Det ligger långt från min Gudsbild.

Jag tror inte att gud är allsmäktig, och jag tror inte att Gud prövar oss.

Gud är som en fader, visst, i en tid där även pappor förväntas spendera tid med och ta hand om sina barn är det en bra metafor, men den klassiska bilden av en mamma kompletterar den bilden. Och är för mig enklare att förstå.

Gud för mig är helande. Synd är inte något som kan straffas bort, utan synd är något som måste helas. Och en Gud som hotar mig med helvetet eller misstror min lojalitet och sätter mig på prov kommer kanske hålla mig i skam och skuld känslor, men kommer aldrig kunna hela mig.

Martin Luther beskrev att han hade en ständig skräck inför Guds dom. Något som kanske hängde ihop med den uppfostrande misshandel han blev utsatt av från sin pappa. Just den medeltida bilden av en sträng uppfostrande far genomsyrade kyrkans syn på Gud. Luther kände sig ständig dömd och bedömd, och upplevde något han kallade *destertio gratie*, en fullständig övergivenhet. Och det var ur det han kom till insikten om att nåd egentligen handlar om något helt annat. Nämligen om villkorlös och oförtjänt kärlek.

Det tror jag också.

Och det är en uppfattning som de flesta kristna i Sverige har idag. Att nåd är sånt som vi inte kan prestera oss förtjänta av, och som vi inte kan förverka. Men det verkar inte alltid som att vi tror på det fullt ut. Det verkar för oss ändå finnas nåt litet, eller stort, som vi måste göra eller säga eller tänka för att förtjäna den här nåden. OM vi bara blev lite snällare, lite duktigare, lite smalare, då skulle vi bli värda mer. Om vi bara bad mer, gick till kyrkan mer, blev mer miljömedvetna, då skulle Gud älska oss mer. Få biktat sig kanske flera gånger om dagen som Luther gjorde, men jag tror ändå att de flesta av oss kan känna igen känslan av att det faktiskt finns något vi kan göra eller fixa till hos oss själva för att duga, oavsett om det är omgivningen, våra föräldrar eller Gud vi försöker tillfredsställa.

Men vad betyder egentligen nåd? Två ord som i bibeln översätts till både nåd och barmhärtighet från hebreiska är hesed och raham. Hesed, kärlek, vänlighet och raham, medkänsla. Gud, den nåderike, den barmhärtige är Guds själva namn. Raham är Gud. Och samtidigt betyder raham livmoder.

Jag är ett barn som vilar i Guds livmoder. Gud tar hand om mig och bär mig, Gud omsluter mig på alla sidor. Det är inte bara så att jag inte behöver göra något för att förtjäna att vara där inne, det är rentav så att jag inte KAN göra något för att påverka Guds kärlek till mig.

Bilden av Gud som bär oss som barn i sin livmoder är stark och tydlig. En bild av verklig medkänsla – barnet bär hon med sig i allt hon gör och varje känsla, varje ord hon säger passerar till barnet som inte förstår nästan någonting av det, tar det för givet där inne i värmen och tryggheten, som är det enda barnet känner till.

Jesus säger vid ett tillfälle till Jerusalem "hur ofta har jag inte velat samla dina barn, som hönan samlar sina kycklingar under vingarna". Att Guds kärlek känns som att bli buren i en livmoder eller att som en liten kyckling få skydd under starka vingar. Två starka bilder a kärlek – med modersmetaforer.

I våra kroppsminnen av att bli burna som barn finns minnen av Gud. Guds kärlek finns i kärleken vi visar varandra. I den kärlek som finns i världen.

Gud finns i den vuxne Jesus som lidet på korset, men kanske framförallt i hans mamma som gråter nedanför. Vanmäktig inför sin sons, och mänsklighetens, lidande.

Någon har kallad Gud för Gud moder vanmäktig. En träffande beskrivning tycker jag. En Gud som har makten att bära och bestämma hur det blir, men också vanmäktig när det inte går bra för oss. Lidandet är inget straff utan snarare något Gud till varje pris vill skona oss från. Men ibland klarar hon det inte.

I psaltarpsalmen 103 beskrivs Guds kärlek som en fars ömhet mot barnen, eller närmare bestämt en *ab* som visar *raham*, om vi går till originalspråket, alltså kanske en förälder som bär oss i sin livmoder. Ab-raham, alla folks stamfader enligt bibeln, framträder plötsligt i ett helt annat ljus för mig. Som alla våra förfäder och förmödrar som burit generationer i sina livmödrar. Utan Guds kvinnliga sida förlorar den kanske viktigaste innebörden av ordet nåd sitt fäste.

Samtidigt som Gud är vår mamma ser jag också Gud som ett barn. Ett barn som ligger på ett jordgolv. Som fryser om vi inte griper in, som Ylva Eggehorn skriver i psalmen "Innan gryningen". Ett barn som behöver oss, men som samtidigt har förmågan att ge all kärlek vi kan önska oss. Det är en nåd att få lov att gripa in för barnet som behöver oss, och att vara barnet i en kärleksfull förälders famn. Gud finns till för oss människor genom andra människor. Det är till och med så att Gud inte klarar sig utan oss.

Gud är föräldern, barnet och den helige anden, Gud är barmhärtig, svag och vanmäktig. Gud är full av nåd, Gud ÄR nåd.

Evige Gud

Du som lät Jesus Kristus dö

Och uppstå för att han skulle

råda över både levande

och döda

ge oss nåd att i tro ta emot

honom som vår frälsare

så att vi med honom får gå in i

det eviga livet.

Genom din son

Jesus Kristus

Amen